

es reivindica, perquè l'obra comportarà un pas a la zona de Vilanna, i derivacions entre Salt, Sant Gregori i l'AP-7. Que l'Estat hagi aprovat, el novembre passat, l'ampliació de l'AP-7 a quatre carrils per sentit des de Fornells fins a Vilademuls –per tant, en el tram en què l'autopista circumval·la Girona– és l'altra bona notícia en l'entorn de les comunicacions viàries al Gironès. Confiam que tot plegat, però, no es converteixi en un desgavell com el de les comunicacions per via fèrria... perquè les darreres murmuracions sobre el pas dels trens de mercaderies a Girona-Salt paral·lelament a l'autopista no auguren res de bo per al ja esterrossat pla de Salt, per a les seves deveses ni per a l'execució de tants projectes que es trepitgen els uns als altres. ¿Tant costava fer la connexió entre el triangle Aeroport – Salt / Sant Gregori – Girona planificant racionalment el pas de la N-II, els trens de tota mena i l'AP-7? Si Vitruvi tornés... segurament no tindríem tants projectes faraònics, ni tant d'edifici públic on hi ha degoters només d'estrenar-lo

EL PLA DE L'ESTANY

xavi xargay

Proposta original | Des que el Museu Darder de Banyoles té el pompós subtítol d'«Espai d'Interpretació de l'Estany», ha organitzat diverses exposicions temporals. La primera que fa en col·laboració amb el Consorci de l'Estany és «Aigües sorgents» i l'han

publicitat de manera brillant, irònica, atractiva, amb una sèrie de cartells i programes de mà de títols impactants: «L'estany de Banyoles és artificial», «Els americans perforen l'estanyol nou», «L'estanyol d'Espolla no existeix», «Elvis Presley i Marisol a l'estanyol de la Cendra», «A qui pertany l'estanyol de les Tres Creus?» i «L'estanyol de Can Ordis és innocent». Tant els tres àmbits (les mentides, les versions científiques i les curiositats) com el disseny i el muntatge audiovisual apropen el tema de la mostra a un públic poc acostumat a freqüentar els museus. L'exposició, «didàctica, interactiva i divertida», segons paraules de la regidora Núria Carreras, pretén difondre diversos aspectes sobre la formació de l'estany i altres surgències de la comarca, partint de diverses mentides popularment difoses... Així, l'últim element de l'exposició és un arxiu sonor, cedit per la família Leru, en què s'explica una de les històries més famoses sobre l'estany, la del venedor de cacauets presumptament desaparegut i trobat mesos més tard a Mallorca...

Anem a les Fires... | Si entenem per fira el que ens explica l'IEC, o sigui, la «concurrència en un temps i en un lloc determinats de venedors amb llur mercaderia i compradors», o, en una altra accepció, «exposició periòdica, en un espai construït expressament, de mostres de productes, principalment manufacturats», els pladestanyencs estem de sort perquè, a més de l'hivernal Fira de la Mel de Crespià, gaudim de les tardorenques Fira de l'All de

Cornellà de Terri i Fira de la Carbassa d'Espenellà. La primera ja fa catorze edicions que demostra la validesa de les paraules de Josep Pla a propòsit de la perfecció dels alls de la comarca. La segona acaba de celebrar la seva desena edició. Com que a totes les fires de gastronomia artesana s'hi troben els mateixos productes i, quasi, les mateixes botigues, si es va a Cornellà o a Espenellà és per trobar-hi una espurna d'originalitat. Així, a Cornellà és tasta el *botifall*, una botifarra feta amb all, i s'aprecia l'obra d'artesania que és l'enforcada d'all, amb una trena final que enamora. L'encant de la fira d'Espenellà és el concurs de carbasses: els darrers anys se n'han vist algunes que passaven dels 200 quilos.

També tardorenca és la Fira de Sant Martirià. Arriba a la seva 31a edició. Havia estat una fira eminentment agrícola; ara se centra, a més de l'activitat comercial i industrial de la comarca, en el món dels cavalls. S'hi celebren importants concursos morfològics (cavall de concurs, de pura sang àrab, de pura raça espanyola, de tir, híbrid i d'ase català), de carrusels, d'eslàlom a cavall (*pole bending*) i de cursa de barrils (*barrel racing*), a més de demostracions de volteig, de carruatges i de doma natural; atreu especialment l'atenció el partit de bàsquet a cavall. No cal dir que, com afirmaria el bovarià Monsieur Homais a *Le Fanal de Rouen*, l'assistència de públic fou massiva, l'èxit abassegador i «no cessà de regnar-hi la més gran cordialitat»...

PESTACATALUNYA

...i de Fira | El meu nebot defineix així, *de fira*, entesa com a locució adjectival, o sigui, de nyigui-nyogui, aquella mostra medieval que s'han tret de la màniga per enganyar turistes. «¿On s'és vist» -diu- «una fira fantàstica amb nom de benvinguda hawaiana -Aloja-, amb representacions de monstres medievals que fan semblar intel·ligents i de culte les pel·lícules i guions d'en Chuck Norris? No la devien voler a cap poble, i apa, cap a Banyoles falta gent!». Quan li recordo que va ser un èxit de públic, que es va aprofitar per mostrar la part antiga de la ciutat, que ell sempre es queixa del tipus de turisme que arriba, tan diferent del que hi hagué el cap de setmana de la fira fantàstica medieval, el meu nebot em dóna la raó, però matisa: «No és una necessitat del poble, sinó d'una empresa que ven el seu producte i li importa un rave la història del nostre poble. Hi ha gent d'aquí que hi podria haver aportat molt i se'ls va arraconar». «Et queixes per xovinisme, doncs?». «No. Em queixo de l'actitud acomodaticia de manar muntar aquesta història, de la frivolitat de fer-la igual a tantes altres fires d'arreu de Catalunya i denominar-la pretensiosament I Fira Medieval Fantàstica Aloja, de la sensació que la fem perquè la fa tothom, de la mediocritat de la representació arran de muralla, de la ignorància fantàstica, fenomenal, que hi ha al darrere del muntatge comercial. No t'enganyis, oncle, és el mateix tipus de turisme, amb un punt més d'esnobisme. Si de debò interessa el progrés del comerç, que els comerciants es posin les piles; i si els interessa la història, més valdria que es deixessin de firetes i es llegissin aquest llibre acabat de publicar, *Eymerich d'Usall, el último templario*, i sabrien de quin peu calçava la Banyoles medieval». A vegades, no sé en quin món viu el meu nebot...

LA SELVA

joan domènech

Sils i les seves cuineres | A Sils, cap allà els anys noranta i estimulades pel regidor Francesc Anoro, unes quantes àvies es van proposar recuperar el ric patrimoni gastronòmic de la vila. Vist l'èxit obtingut, van crear un col·lectiu que ha agafat autèntica fama. Al començament eren divuit iaies i ara ja passen del centenar. Han recuperat allò que elles havien recollit de generació en generació. Han participat en fires, han tingut cura de sopars institucionals, han difós la cuina catalana a Madrid, a Barcelona i a l'estranger, han organitzat mostres gastronòmiques per a cuiners professionals, fa setze anys que munten sopars populars cada mes de juliol, també han organitzat sopars de temporada amb places limitades i moltes més activitats. A més, de tot això n'han deixat constància. L'any 1994 sortia el volum titulat *La cuina a Sils* (ja n'hi ha tres edicions) que recollia la història del menjar tradicional a la localitat i al seu entorn. El 1997 publicaven *Les nostres receptes de cuina* (se n'han fet quatre edicions); dos anys més tard seguia, igualment de receptes, el *Primer Quadern de Cuina* i l'any següent en sortia el segon, i encara el 2001 un *Recull de receptes de vedella*. L'any 2002 van decidir fer una repassada de la seva trajectòria amb el llibre *Deu anys de gastronomia popular*. El mateix any, l'editorial La Magrana treia a la llum el llibre *Les cuineres de Sils*, primer en català i l'any

següent en castellà. Ara tenen gairebé a punt un receptari de postres amb la mel com a ingredient principal i també han quasi acabat una obra que es titularà *Consells per aprofitar el que tenim a la nevera*, que es distribuirà amb l'obsequi d'una bossa de mà de roba, per adherir-se a la campanya contra el plàstic.

El Xino Xano de Lloret | Fa trenta anys que a Lloret de Mar un grup de joves que es trobaven per caminar van decidir formar una penya per defensar el patrimoni local, tant el natural com el monumental. Actualment, al llarg de l'any fan un munt d'activitats: un sopar de germanor, una tirada a l'art, fesols amb botifarra quan arriba el Carnestoltes i cigrons amb arengada el dia de l'enterrament de la sardina, caminada a Santa Cristina el dia de l'Aplec dels Perdons i una arrossada popular, la marxa de les ermites, repartiment de llor el dia del Ram, una bunyolada el mes d'abril, la festa de les flors a l'ermita de les Alegries, l'anada al Coll de Sa Palomera, l'aplec de Sant Quirze, participació a la festa major de les Alegries, marxa per les platges de Lloret, pujada a Montserrat, la castanyada del mes de novembre, l'anada a Sant Pere del Bosc, la Fira dels Sants Metges... Editen cada any un calendari especial, dens de contingut i amb totes les activitats ben marcades, i l'any 2003 van editar el llibre *Històries d'en Marc i d'en terra*, escrit per membres de la família Draper, on es recullen fets i dits dels lloretencs. Ara, amb motiu del trentè aniversari, la Maria Joancomartí ha escrit la història de la penya, i ha recollit oralment tot l'anecdòticari d'aquesta llarga existència.

